

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 .
Pe o lună . 2 .

Nr. de Duminecă
Pe un an . 4 Cor.
; Pentru România și :
America . 10 Cor.

Nr. de zi pentru Ro-
mania și străinătate pe
an 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA :
Deák Ferenc-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la adminta
trație.
Manuscripte nu se în-
poiază.
Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Lupta pentru votul universal.

O lună ne mai desparte de termenul ce contele Andrassy a fost silit să-și puie singur pentru obținerea proiectului său de reformă electorală. Va fi o dezvoltare memorabilă. O țară întreagă, monarhia și chiar Europa întreagă va pândi cu nerăbdare căderea vâlului. Și pe fața acestei asistențe imense va trece ca un fior prelung de surprindere și revoltă.

Căci în loc de clasică lucrare plină de armonia și frumusețea cerută de estetica politică modernă, în fața lumii uimite se va prezenta, o urâtă caricatură cu formele potice, strâmbate și respingătoare.

Iar când artistul noii opere de artă își va ridică glasul pentru proslăvirea propriei sale opere de artă, atunci din milioane de piepturi se va ridica un uragan de glasuri asurzând și copleșind vocea neputincioasă și pitigăită a oratorului festiv. Vor fi glasurile tuturor desmoșteniților, tuturor asupriților, tuturor impilaților, care de zecimi de ani așteaptă o soartă mai bună și ca i se vor găsi înșelați și cumplit desamăgiți în nădejdea lor cea mai sfântă.

Ce ne îndrituește ca să zugrăvim în felul acesta viitorul? Astfel ne va întrebă poate cineva.

Ar trebui să fim surzi și orbi pentru a nu vedea celece să pregătesc în tainicele ateliere ale contelui Andrassy. Căci deși contele păzește secretul operei sale cu o scumpătate vrednică de o surpriză mai bună, totuși el să teme de izbucnirea mâniei generale a țării întregi, și se îngrijește să pregătească opinia publică.

Acesta este rostul știrilor nenumărate ce cutreieră bărganul presei ungurești ca niște fantome aeriene, ce apar și reapar neconținut în nesfârșite forme, combinații și variante, proiectând dinainte în mințile oamenilor umbra noii reforme. Iată pentru ce ziarul oficios al guvernului »Budapesti Hirlop« publică de săptămâni întregi articole-studii despre votul plural, despre împărțirea circumscripțiilor electorale, despre modul de votare care nu poate fi după el, decât pe față și nu secret etc.

Ce rost au toate astea?

Pentru cine străbate cu ochii până în miezul lucrurilor, este învederat că toate aceste știri, articole, studii nu slujesc decât în mod consecvent acelaș scop: pregătirea opiniei publice, care prin aceste manevrări ale presei coalicioniste va trebui să se obișnuiască pe nesimțite cu ideile fundamentale ale proiectului dlui Andrassy. În felul acesta ministrul Andrassy crede că atunci când își va prezenta proiectele lumea pregătită nu-i va face primirea ce merită.

Decât, de altă parte conștiința nu dă pace coalicției. În realitate guvernul și partidele ce l susțin sunt neliniștite de măsurări de cuget și de frica vijeliei ce vor

stârni cu cea mai mare din infamiile câte s'au văzut în țara asta. Fantazia lor excitată le zugrăvește chipuri de spaimă, coșmaruri cu cari să sperie singuri, turburându-și liniștea.

Ce vor face națiunile nemaghiare, ce vor face românii, slovacii, sârbii, nemții treziți de curînd, ce vor zice vajnicii șefi socialiști comandantii formidabilelor batalioane de muncitori cu pasul greu, cu șiruri orînduite și nesfârșit de lungi? Ce vor face toți desmoșteniții și impilații cari formează uriașa, zdrobitoarea majoritate a țării?

Și groaza îi face să vadă stafii înspăimântătoare. Iată o, cum se desprinde din lumea închipuirii, se încheagă în forme tot mai deslușite, tot mai reale: contra-coaliție a tuturor potrivnicilor asupririi naționale și sociale de azi.

Ca orice vis, așa și acest vis urît al presei coalicioniste cuprinde un fond de realitate logică. Într'adevăr visul acesta, ca multe visuri, anticipă realitatea. Frica face presa coalicionistă să vadă just.

Căci deși până astăzi nimica nu s'a întâmplat pentru infiriparea unei anti-coalițiuni, totuși, într'o formă sau alta, ea va trebui să se realizeze.

Când contele Andrassy își va prezintă proiectele și când toți cei atinși prin ele se vor ridica împotriva lor, glasurile lor fără de voie se vor contopi într'un singur glas uriaș de protestare și fo-ul concentric ce vor deschide asupra proiectelor guvernelor vor uni pe toți fără vre-un plan stabil dinainte.

Iată deci adevărul asupra anti-coalițiunii. Nici o fuziune, poate nici chiar o alianță trainică nu este în perspectivă. Cu toate acestea o unire a tuturor celorce vreau acelaș lucru, o colaborare, o cooperare, va fi involuntară, necesară, fatală chiar. Mai multe coloane de oștire se vor întâlni în acelaș punct și se vor uni spre a bate pe acelaș vrăjmaș, iar după luptă taberele lor se vor desface dela sine întorcându se fiecare la vatra sa de unde a purces.

Ni-se pune poate întrebarea dacă combatanții au perspective de a se întoarce biruitori din această luptă înversunată? Răspundem: Biruința momentană e totdeauna nesigură și atârână dela soartă și nu voim să amăgim pe nimeni cu nădejdea unei biruințe ușoare și repezi.

Dar un lucru este cert: biruința finală nu poate fi decât a celui ce atacă. Conștiința nedreptății, durerea împilării e un vecinic stimulent, care îl va îndemna neconținut la noi asalturi împotriva cetății de întenec de barbarie și nedreptate. Și ori de câte ori atacul va fi respins, cei bătuți, cei răspinși se vor reculege, se vor strânge și vor înouă atacul. Bătuți de nenumărate ori, ei nu vor învinge decât o singură dată, dar pentru totdeauna.

Căci aceasta-i fatalitatea acestei lupte.

Toate biruințele celor ce să apără vor fi strălucite, poate, dar trecătoare, până la un nou atac, pe când biruința agresorilor va fi una singură dar definitivă și sfârșitul ei va fi zdrobirea și raderăa forturilor.

Audiență la M. Sa împăratul. Ieri M. Sa a primit în audiență pe banul baronul Rauch, pe ministrul de război Schönaich și pe ministrul externelor baronul Aehrenthal.

Adunare de popor. Duminecă în 20 Sept. la orele 11 și jum. (după biserică) se va ține în Băița (com. Hunedoara) o adunare de popor pentru votul universal. La adunare se vor prezenta și vor vorbi deputații Vasile Damian, I. Suciu și Aurel Vlad.

Alegerea dela Raab (Győr). În locul deputatului Hilbert Károly al orașului Raab, mort, a fost ales cu mare majoritate Hlatky-Schlichter, deputatul acestui cerc.

Congregația de toamnă a comitatului Timiș se va întruni Luni 14 l. c. în Timișoara.

Precum aflăm, autoritățile vor propune coagregatiunii în cadrul bugetului pe anul viitor nouă sporiri de contribuții. Se va propune un spor de 1/2% la dările comitatului pentru subvenționarea ce se va da reuniunii agricole a comitatului, o societate care lucrează numai pentru interesele marilor proprietari unguri, neîgând cu desăvârșire pe micii proprietari nemaghiari.

De asemenea se va propune și un spor de 1/2% pentru scopuri culturale cari fi-rește nu pot fi decât de maghiarizare.

Cu prilejul acesta »D. U. Volksblatt«, ziarul naționaliștilor germani din Timișoara face apel la toți reprezentanții nemți ca să ia parte în număr cât mai mare la adunare pentru a împiedeca aceste nouă sarcini nefolositoare pentru popor.

Credem că toți naționaliștii români, germani și sârbi vor merge iarăși mână în mână pentru a apăra interesele micului agricultor nemaghiar.

Cuceririle mișcării naționale germane. Curentul naționalist german face progrese repezi și începe a se întinde nu în Banat numai, ci și în vestul Ungariei, dincolo de Dunăre. Comunele Heiligenkreuz și Poppendorf din jurul orașului Raab (Győr) au hotărît reintroducerea limbii oficiale germane alături de cea ungurească în administrația comunală. Acuma toate actele adresate subprefecturii, precum și registrele de impozite se fac în două limbi, ungurește și nemțește. Este nădejde, zice »D. U. Volksblatt« că în curând locuitorii acestor comune să vor înscrie în partidul național popular german.

Intrevederea dela Osborne. Din Paris se telegrafiază știrea unei noi întrevederi senzaționale. La Osborne se vor vedea țarul Rusiei, regele Angliei și dl Fallières, președintele republicii franceze. De acolo

tarul va merge la Neapole unde se va întâlni cu regele Italiei.

Darea de seamă a deputatului Nikolici. Fostul vice-ban Dr. Nikolici, un fruntaș al coaliției serbo-croațe a fost oprit să-și fie darea de seamă la Ogulin Dumineca trecută. În schimb Nikolici a vorbit într-o întrunire de caracter particular în fața unui număr restrâns de alegători. Actuala situație a Croației, zise el, e ilegală și anticonstituțională. Astăzi nu să mai agită numai de limba oficială a căilor ferate, punctul de plecare al conflictului dintre Croația și Ungaria, ci de salvarea autonomiei croate. Oratorul vrea lupta dar nu vrea raperea definitivă. Ungaria vrea să silească Croația de a recunoaște dreptul limbii ungurești, căci scopul guvernului unguresc e de a introduce tot mai mult limba ungurească în scopul maghiarizării. Acuma limba ungurească e introdusă în administrația căilor ferate și în multe școli primare. Lupta va trebui continuată până când cauzele ei vor fi înlăturate.

Expunerile lui Nikolici au găsit aprobarea alegătorilor.

„Calvarul“ la conferința din Berlin.

Am anunțat dăunzilor cetitorilor noștri că ziarul »Gross-Oestereich« va publica cu prilejul conferinței interparlamentare ce se va ține în 16-19 l. c. la Berlin un număr special cuprinzând suferințele nemaghiarilor din Ungaria. În numărul acesta, am spus, va intra și »Calvarul« publicat deunăzi de noi.

Acuma suntem în măsură de-a comunica cititorilor noștri și alte amănunte asupra »Calvarului« nostru la Berlin.

Pentruca participanții congresului și opinia publică europeană să se informeze în mod exact cu date și cifre asupra prigonirilor ce românii îndură în Ungaria, redacția ziarului nostru a hotărât traducerea și tipărirea »Calvarului« în nemțește. Traducerea lui a fost îngrijită de unul din redactorii noștri. În clipa când scriem »Calvarul« »Tribunei« să tipărește nemțește în tipografia noastră și lucrările sunt aproape isprăvite. Luni 14 l. c. el se va expedia la Berlin.

Cu prezintarea și distribuirea »Calvarului« să vor însărcina delegații români la conferința interparlamentară. Dintre deputații naționaliști vor lua parte la congresul d-nii Dr. Mihail Popyl, decanul luptătorilor pentru drepturile asupriților naționali în Ungaria, un om cu legături foarte întinse în străinătate. Vor mai lua parte deputatul Dr. Ștefan C. Pop și probabil și deputatul Coriolan Brediceanu.

Din partea României vor lua parte dl Emanuel Porumbaru deputat și dl Grigore Procopiu directorul ziarului »L'Indépendance Roumaine« și alți deputați. D-nul Emanuel Porumbaru este delegatul român căruiu dl Apponyi i-a făcut acum vre-o 3 ani, la conferința interparlamentară dela Bruxelles făgăduiala că ajungând la putere va rezolvi chestiunea românească spre mulțămirea tuturor. Acuma vom servi dlui Apponyi materialul, pe care altcum poate l'ar fi uitat acasă, spre a dovedi străinătății în mod documentar care a fost »soluțiunea« ce a dat chestiunii naționale. Nădăjduim că dsa ne va fi recunoscător serviciului ce-i facem și va fi surprins în mod plăcut de această cunună de pacifist pe care i-am împletit-o pentru a i-o prezenta în fața străinătății pentru meritele câștigate în jurul marelui cauze a păcii, a dreptății și libertății popoarelor.

Din partea ungurească vor lua parte afară de contele Albert Apponyi, care a plecat ieri la moșia sa dela Eberhardt de unde va merge la Berlin, încă vre-o 40 de delegați unguri între cari se află și următorii: cont. Batthyány Tivadar, Dr. Berzeviczy Albert, Dessewfy Arisztid, Dr. Fenyvesi Soma, Dr. Grätz Gusztáv corespondentul din Budapesta al ziarului »Neue Freie Presse«, Dr. Gresskovitz Vilmos, Dr. Günther Antal, Justh Gyula, Pázmándy Dévcs, Szivák Imre, Weisz Iulian, etc. Intre delegați sunt număroși deputați sași.

Afară de membrii cei mai marcați ai conferinței dela Berlin, »Calvarul« nostru se va trimite și ziarelor și revistelor germane celor mai însemnate. Astfel îl vor primi revista »Neue Revue«, în care dnul Vèszí-Weiss a cântat imnuri de preamărire libertății ungurești, apoi revista »Zukunft« a lui Maximilian Harden, care a publicat dăunzilor minciunile maghiarofile ale celui alt Weiss, deputatul Bocșei în camera ungurească, apoi »Preussische Jahrbüher«, care publică prețioasele asaiuri politice ale dlui Lutz Korodi arătând adevărul asupra Ungariei, distinsa revistă din Viena »Oesterreichische Rundschau«, toate zierele mari din Berlin și din Viena, dela cele mai conservatoare până la cele socialiste.

In tabără străină?

De Ilie Marin.

Restaurantul »Gambrinus« din Budapesta e un local cercetat de multă lume. Sările de iarnă, mai cu seamă, gemo de public. În fiecare seară altă muzică militară, de infanterie sau honvezească. Lumea — un mișmaș, după cum e și harta țării noastre, se bate la ușile restaurantului să-și câștige un locșor la mesele, unde se poate bea și mânca excelent și unde se aude o muzică, destul de bună, cântând ciardașuri infocate și kake-vaik-uri disgrațioase. E poate singurul restaurant din Ungaria atât de mare — dupăcum se laudă restauratorul.

Fac reclamă nevoită acestui local, fiindcă a servit drept câmp de luptă pentru o nouă scenă de infășire. (În curînd se va ridica o piatră comemorativă la intrarea restaurantului și va aduce aminte trecătorului grăbit, că s'a sărbătorit, în anul 1908, o nouă »alianță națională« între cele două națiuni beligerante, între români și maghiari.)

Veți fi cetit, de sigur, în jurnalele noastre scena, reproducă după cele ungurești. Nu va strica să o aducem de nou la ordinea zilei. De sfântul Ștefan au peleginat, să vadă moaștele sfântului Ștefan și capitala Ungariei, societățile corale ungare din București. În cortegiul festiv au fost aclamate societățile, dupăcum se cuvine unor societăți surori din străini, unde se luptă cu desnaționalizarea, au străbătut apoi cu comitetul în frunte frumoasele strade ale Pestei depunând, ici și colo, coroane de lauri pe la marii poezi și prozatori maghiari.

Înainte statuiei lui Peleș și-a ajuns entuziasmul culmea. Bucureșteanul »expatriat« a jurat în fața eroului libertății, că toți maghiarii vor urma credinței profesat de acest rapsod al neamului și multora li-s'au umplut ochii de lacrimi, gândindu-se la idealele, cari nu s'au putut realiza până în ziua de astăzi.

Se nu se creadă că vrem să luăm în bătaie de joc o manifestație națională — fie ea aranjată chiar și împotriva noastră, întrucâtva. Se nu creadă că disprețuim o lacrimă, care a izvorit din entuziasmul curat al dragostei de neam.

Lăsăm pe »adevărații« maghiari și pe »adevărații« cetățeni ai Ungariei să se primenească sufletește la statuiele marilor fii ai neamului lor — căci pricepem și noi prea bine ce însemnează a-ți descărca inima, când îți este cuprinsă de fiorurile tainice, sfinte, ale adorării a tot ce ai tu mai sfânt și mai scump.

Până aici suntem în curat.

Dar ascultați mai departe:

„Odată cu acest cor au sosit, fiind invitate, și mai multe familii românești din România. Românii au vizitat împreună cu membrii soc. corale ungare din București curiozitățile din Budapesta și au luat parte și la solemnitatea obișnuită a Sf. Ștefan“.

Gazeta ungurească, de unde reproduc pasajul, urmează: »Președintele uniunii corale ungare din Ungaria aflând de bunele raporturi dintre românii și ungurii din București, a oferit aseară un banchet în onoarea bucureștenilor, banchet la care au fost invitați și excursioniștii români. Seria toasturilor a fost deschisă de dnul Josef Zsöny, preș. uniunii corale ungare din Budapesta, care a salutat pe români ca pe membrii unei națiuni cu care ungurii au trăit în raporturi de alianță pe timpul principelui George Rákoczy, raporturi cari au slăbit însă acum din cauza urei provocate de anumite cercuri în mod artificial.“

„Oratorul constată însă din faptul, că salută și românii în cercul societății ungare din București, că în cercurile societății române n'a dispărut încă amintirea luptelor comune dintre unguri și români. Constată în același timp faptul îmbucurător, că găsește și dincolo de Carpați adepți ai ideii; după care cele două neamuri vecine sunt prea legate întru apărarea dreptăților lor naționale și de stat decât ca să renunțe la amicitia dintre ele“.

„La acest salut — urmează raportul — a răspuns dl Dumitru Stătescu în terminii următori:

„În urma apelului soc. corale ungare din București au venit să viziteze Budapesta și mai mulți funcționari și industriași români. Ne bucură, că putem fi aci și că ne-am putut convinge de simpatia ce o aveți pentru noi, convingere pe care o vom păstra la reîntoarcerea noastră în patrie. Doresc ca și D-voastră să ne țineți în această bună amintire“.

„Toastul a fost salutat cu aplauze furtivoase și muzica și corul societății au intonat marșul lui Rákoczy“.

„A vorbit apoi dl Nicolae Constantinescu, care a preamărit cântecul maghiar, zicând între altele »că n'a auzit încă un cântec asemenea aceluia ce l'a auzit acum și n'a văzut încă națiune care sa se entusiasmeze pentru un cântec, ca națiunea ungară“.

»Toastul a fost salutat cu mare entuziasm.

Orchestra a intonat apoi un cântec românesc, care a provocat de asemenea furtuni de aplauze. Au mai urmat apoi și alte toasturi de ambele părți.

Cetind șirurile de mai sus să nu credeți că ne-am cutremurat. Să nu credeți că ne-a cuprins nici chiar disgustul. Suntem obicinuiți noi cu câte o boacă de astea — dacă nu mai des, cel puțin odată la an.

Și mai e încă ceva. Pressa ungurească — suntem în clar — hiperbolizează bucurios. Dacă veți ceti »aplauze furtivoase« să fiți sigur că a strigat un singur omuleț un »éljen« răgășit. Dacă îi va spune, bătându-se în piept, »au fost mai multe familii românești din România« stai să juri că au participat vre-o câteva persoane. Și așa ad infinitum...

Dar vrem să schimbăm câteva vorbe cu dnii Dumitru Stătescu și Nicolae Constantinescu și cu ceilalți domni, cari se ascund după d-l r.

Su tem nedumiriți. Nu știm în ce categorie să-i clasăm. O lămurire se impune.

Înainte de toate trebuie să declarăm că nu cunoaștem. Asta e mare lucru, căci altfel i-am putea privi în față. Ochii d-lor ne ar spune mai mult decât poate să istorisească un rău întreg de cerneaă.

De aceea nedumirirea noastră.

Cunoaștem noi oameni de diferite categorii. Cunoaștem tipuri de oameni, cari se strecoară, la orice ocazie, în șirul excursioniștilor, fie aceștia escursi niști-studenți, la Roma sau la Atena, fie maiestrii-dulgheri, cari întreprind o escursie în împrejurimi e unui orașel apropiat. E indiferent sub ce marcă se ascund — e vorba că au ocazie să vadă una alta și să fie purtați pe palme, mai greu sau mai ușurel. »Tipuri«, cari merită peneul iscusit al unui desenator sau peana isteafă a unui Caragiale. De aceea nici nu ne încercăm să le descriem mai de aproape ființa. E deajuns că le am atânat o etichetă pe piept.

Mai cunoaștem alte figuri omenești. Acestea sunt de față la orice festivitate națională.

Redingeta și fracul sunt cele două haine, fără de cari nu-ți poți închipui pe susnumiții domni. E o boală furia aceasta de festivități. »Ori s'a potrivit, ori ba«, dl. or sunt de față. Iși umflă pieptul și te pomenești, zor nevoie, cu câte un discurs, mai mult sau mai puțin elocvent. Europa se împarte în timp ce-ai numără trei. Ce fi-s hotarele Carpaților?! Ce fi-e Europa, Asia, Africa, America?!

Sunt alții de altă categorie. Sunt oamenii cu scaun la minte, cari, dacă e vorba să facă o excursie, își cumpănesc fiecare pas de acasă. Ca niște arhitecți cari își zic: margini de aici până colea — mai departe nu se poate.

... Ne dăm osteneala să clasăm pe dnii Stătescu și Constantinescu, etc și mărturisim că ne este greu. Poate că contribuie la asta lumina falsă, în cari ni-i prezintă »Budapesti Hirrap«. De aceea abținem cu desăvârșire ca să rupem bețigașul deasupra capetelor dior, căci — cine știe? — oamenii au vorbit cu totul altceva și au avut chiar alt efect.

Dar totuși. Să nu fie cu supărare, mai avem unele de observat.

Înainte de toate: să nu fi știut dl. or că o să fie părtași de tovarăși unguri în Budapesta. Nu ne vine a crede.

Să presupunem că i-au ademenit glasurile sirenice, în cazul de față sfârșiturile costișelor de purcel și a papricașului unguresc? — Ar fi prea brutal. Nu o credem, Doamne ferește!

Să credem că i-a ademenit pompa desfășurată pe malurile Dunării cu prilejul sfîului Ștefan?

Sau că sunt atât de mari creștini încât sau făcut luntre și punte să vadă moaștele stului Ștefan, mâna lui dreaptă?

Asta mai merge.

Și totuși... Totuși...

Dacă au voit să viziteze Ungaria să fi binevoit să ne o comunice și nouă, mult obidiții. Noi nu le-am fi putut arăta nici orașe prea strălucite, nici nu i-am fi putut face părtași de banchete grandioase. Noi mai modest.

Dar le-am fi fost nește călăuze ideale.

lata ce le-am fi arătat:

I-am fi dus mai întâi de toate prin satele românești. Oameni cu pași liniștiți, muncitori de-ai câmpului, i-ar fi salutat smerit, (poate prea smerit). Femei, cu mâinile la gură s'ar fi ridicat de sub podmoale și le-ar fi dat binețe. Dacă iar fi îndemnat inima, ne-am fi apropiat și i-am fi așărit pe oamenii aceștia.

(Poate e prea banal pentru nește excursioniști, dar — după cum am spus — nu-i cunoaștem prea bine și nu știm ce le este și ce nu le este pe plac.)

Am fi mers prin bisericile românilor. Ne-am fi închinat. Dacă ar fi fost creștini buni am fi zis un »Tatăl nostru« cinstit, dacă ar fi fost »liberi cugetători« sau mai știu eu ce, s'ar fi nitat câva timp la sfinții de-a Nicula și am fi trecut mai departe.

Le-am fi spus ce ne roade la inimă.

Le-am fi arătat negru pe alb cum ne tragem dela gură ca să ne apărăm școala și biserica. (Iarși o temă prea banală!)

Dacă ni-s'ar fi arătat mulțămitori, (o, se vede asta din privirea ochilor!) le-am fi dat să vadă cum ne petrecem la sate și la orașe.

Și le-am fi ridicat vâlul și de pe suferințele noastre. I-am fi dus — eventual — să vadă și pe aceia »cari cauzează ura, din anumite cercuri, în mod artificial«. De ce nu? Le-am fi arătat date, date statistice. Ar fi cetit nume de orașe: Seghedin, Arad, Cluj, Vaș. Ar fi învățat istorie, geografie. Dacă ar fi tresărit cetind numele incalpaților și ar fi exclamat: »Dar, pentru D zeu, asta e floarea națiunii, care e trasă la baza justiției!« noi le-am fi privit cu mândrie în ochi și le-am fi zis liniștiți:

— »Nu pare bine că o constăți, tu frate din România!«

De ar fi vrut, i-am fi dus să vorbească cu cei din temniți. Le-ar fi auzit plângerile și s'ar fi oțelit și ei și noi, snfletește.

Suspinele le-ar fi răsunat în urechi. Nu e ceva ce se poate prinde cu mâna suspinul acesta de întemnițat, dar se poate pricepe cu atât mai bine, se poate simți.

Il duci ca aducere aminte. Iți stă ca un memento peste conștiință. Nu te lasă să faci un pas greșit. Iți sună în urechi în totdeauna. Te silește să vezi în adevărata lumină ori și ce pompă, ori și ce palate strălucite, fie ele ori cât de atrăgătoare pentru ochi, dacă sunt zidite pe minciună și pe drepturi răpite.

E poate prea puțin pentru un excursionist, care își pregătește pântecelul pentru prânzuri bogate, ca să însoțe în șampanie, e poate prea puțin pentru nenea Tache și Mache, din cine știe ce mahala, dar — pentru o inimă adevărată, pentru o inimă, care bate și simte și știe să plângă — e mult, e o bogăție întreagă.

Dar — să nu fim înțeleși rău. Nu vrem să generalizăm de loc, dar absolut de loc. Nu vrem să invinim pe nimenea pe nedreptul. Nici nu ne trece prin gând să jignim pe oameni cu conștiința liniștită.

Dar ne apar înainte oratorii români din restaurantul Gambirinus. Ce ați cântat, fraților, acolo? Ce v'a ademenit? Ce rost au avut laudele voastre reciproce? La ce hiperbolele de înfrățire? Dacă ați fi dat pe la noi (nu-i așa?) ați fi auzit încă gemetele din închisoare? De ce n'ați venit, fraților? De ce nu ne-ați întins mâna? De ce nu ne-ați privit în față?

O, neliniștea noastră e mare, căci vedem vre-o câțiva acolo, unde nu-i poate dori sufletul nostru.

Septembrie, 1908.

DI Sturdza despre situația internă a României.

Reproducem azi din importantul interview ce dl Sturdza a acordat unui redactor al ziarului »N. Fr. Presse« și din care am publicat un rezumat, următoarele pasagii foarte interesante privitoare la chestia țărănească. Deosebit de interesante și înălțătoare sunt declarațiile d-lui Sturdza privitoare la meritele M. Sale regelui Carol pentru România modernă.

»Dobândisem dela sultan oare cari concesiuni pentru conaționalii noștri din Macedonia, cari, fie zis în treacăt, formează un element de ordine și bogăție. Prin sprijinirea românilor macedoneni, Turcia ar fi în câștig, de oarece noi nu suntem soviniști în Macedonia«.

Dl Sturdza pune preț pe faptul că România nu e considerată ca Stat balcanic ci ca Stat Dunărean. El arată jertfele mari bănești pe cari România le-a adus și le aduce pentru a face din Dunăre o plăcută arteră de comunicație, un fluviu de prosperitate și cultură.

»Însă în fruntea tuturor grijilor și eforturilor noastre — a adăugat dl. Sturdza. — trebuie să punem chestiunea agrară. E de neapărată nevoie să facem puternică și independentă țărâna noastră română.

»Sper că ultimele legi pe cari le-am pus în vigoare în timpul din urmă ne vor duce la acest rezultat. Chestiunea agrară e pentru noi o chestie națională prin eselență. Ea are și o influență decisivă asupra dezvoltării armatei noastre. Avem țărani proprietari a două părechi de boi cari d'abia pot să-și câștige hrana zilnică.

»Aceasta trebuie să se schimbe.«

Veni vorba și despre tratatul comercial, dintre Austria și România, — dl Sturdza zise:

»In ambele părți există cele mai bune intențiuni pentru a se ajunge la o bună învoială. În spiritul acesta a decurs și convorbirea mea cu Aehrenthal la Semmering. Cred că greutățile vor fi învinse. Iar dacă vor veni în discuție chestiuni prea dificile, se vor trece peste ele la alte mai ușoare.«

Primul ministru vorbi apoi despre alte chestiuni pendente între România și Austro-Ungaria, cum de pildă aceea a convenției de pescuit cu Ungaria și aceea a regulării frontierei dinspre Bucovina.

Dl Sturdza a vorbit apoi despre regele Carol, spunând că și-a câștigat merite neperitoare în fața țării.

»Când a venit la noi, nu aveam nimic. Au trebuit să se facă toate dela început: șosele, căi ferate, porturi, școale și o armată care a dobândit stima lumii. Toate acestea s'au făcut prin inteligența și activitatea regelui nostru care are o colosală forță de muncă«.

În privința sănătății regelui, primul-ministru a zis că deși nu e nimic îngrijitor, totuși regele, în vederea etății sale înaintate, trebuie să se cruțe.

»Regele e acum în al 70-lea an al vârstei și sperăm că o să fie încă mult timp păzitorul țării noastre«.

Sporul populației în România prin emigrări.

În datele statistice privitoare la mișcarea populației, despre cari am vorbit zilele trecute în acest loc, România eră însemnată ca dând un excedent anual de nașteri de 14 la mia de locuitori; această cifră eră luată după media celor cinci ani din urmă anteriori anului 1907. Cifrele statistice pe acest an însă arată un excedent de 15 la mie, ceea ce ne ridică printre Statele europene cu sporul mijlociu de nașteri.

În cifre, excedentul de nașteri a fost de aproape 99.000, și anume 274 mii nașteri față de 175 mii morți, — pe când mijlocia excedentului celor cinci ani anteriori a fost numai de 92 de mii.

În legătură cu aceste date, sunt interesante și acele pe cari le publică direcția siguranței cu privire la mișcarea intrărilor și ieșirilor pe la diferitele puncte de hotar ale țării, și cari ne dau icoana sporului populației țării prin emigrări.

În cursul anului 1907 au intrat în România 331.387 de persoane, și anume 163.482 călători, 134.690 muncitori veniți individual și 33.312 lucrători agricoli intrați în grupuri.

În același restimp au eșit prin diferite puncte ale graniței 303.022 persoane, printre cari 160 de mii 480 călători, 122.064 muncitori plecați individual și 19.484 muncitori agricoli eșiți în grupuri.

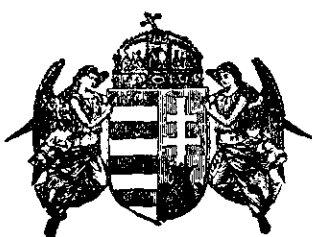
Rezultă așa dar că au rămas în țară în cursul anului 1907 peste 29 de mii de persoane 3000 călători, 12.500 lucrători veniți individual și aproape 14 mii lucrători intrați în grupuri.

Acest prisos de străini rămași în țară se constată regulat în fiecare an, într'un număr mai mare sau mai mic. În 1906, anul expoziției, intrările în țară au întrecut ieșirile cu 45 de mii; în 1905 a fost un excedent de populație intrată și rămasă în țară peste 35 de mii.

Populația României așa dar, pe lângă creșterea ei firească prin excedentul nașterilor asupra morților, mai sporește regulat prin imigrări și anume într'o proporție aproximativă de o treime față de sporul prin nașteri.

Din punctul de vedere al naționalității, sau mai bine al țării de origine, numărul cel mai mare al celor cari au trecut granița în România îl formează supușii austro-ungari; în 1907 au intrat

Neumann M.
Mare deposit de
haine pentru bărbați, băeți și fete.

furnisorul curții ces. reg. în Arad.

A apărut prețcurentul ilustrat al articlilor
recunoscuți de calitatea cea mai bună.
La dorință gratuit și scutit de taxă.

la noi peste 165 mii persoane cu pașapoarte austro-ungare.

Urmează bulgarii: 45 de mii, apoi supușii otomani: 22 de mii, rușii și sârbii câte 10 mii, etc. Dintre cei 29 de mii de indivizi rămași în țară în anul 1907, peste 22 de mii au fost supuși austro-ungari, — restul de 7 mii repartizându-se printre celelalte naționalități.

Israeliiți intrați în România în 1907 au fost în număr de 2294, printre cari 706 bărbați, 903 femei și 695 copii; 593 din acești emigranți au fost meseriași sau lucrători.

Să mai însemnăm că: după socotelile serviciului statistice generale, populația actuală a României se apropie, probabil, de 7 milioane.

Din România.

Starea sănătății M. Sale Regelui. Din Sinaia ni-se anunță imbucurătoarea știre că M. Sa Regele a început să se simtă din ce în ce mai bine.

Suveranul s'a restabilit de oboseala pe care i-a pricinuit-o examenul medical și a început să-și recapete noi forțe în urma alimentațiunii mai nutritive ce i-s'a prescris.

Reorganizarea asistenței medicale. Direcțiunea generală a serviciului sanitar lucrează la reorganiza ea asistenței medicale la sate.

Deocamdată, noua lege pentru reorganizare va fi aplicată numai în 8 județe, între cari și Vlașca.

Acest județ a fost împărțit în 11 circumscripții medicale.

În comunele Pietroșani, Chiriacu, Comana, Chimplaț, Vida-Cârtojeni și Șelaru se va construi câte un dispensariu, precum și locuință pentru medici.

Preșterea congresului studențesc la Iași.

Programul provizor.

Mercuri 27 August p. m. s'a ținut la societatea studenților „Solidaritatea” o consfătuire a comitetului studențesc local, împreună cu delegația studenților din capitală, pentru stabilirea programului congresului care se va ține la 7 Sept.

În primul moment s'au ivit câteva divergențe între studenți asupra datei ținerii congresului, parte dintre cei din Bacurești susținând că ziua de 7 Septembrie este prea apropiată.

Cu toate acestea e sigur că congresul, care a fost amânat până acum de două ori, nu va mai fi amânat și de astădată.

În principiu s'a hotărât următoarele chestiuni cari vor forma subiectul discuțiilor la congres:

1. Apariția unui organ de publicitate al studenților.
2. Cuvântul de deschidere.
3. Rostul congresului.
4. Conferință despre situația culturală în genere a românilor de pretutindeni.
5. Situația culturală a românilor din regat pe cum și a celor din țările locuite de români.
6. Înființarea unei asociațiuni culturale a tuturor studenților români.
7. Activitatea extra universitară a studenților și
8. Rolul studenției în mișcarea cultural-națională.

Până acum nu s'a stabilit încă lista celor cari vor lua cuvântul în diferite chestiuni la congres.

Președintele de onoare al congresului va fi ales dl Spiru Haret ministrul instrucțiunii-publice; iar ca vice președenți vor fi aleși rectorii celor două universități d-nii Coco Demetrescu - Iași și Gh. Bogdan.

Președintele activ și biroul se vor alege dintre studenți.

În acelaș timp s'a decis să se facă invitațiuni pentru participare la congres d-ilor profesori universitari C. Stere, N. Iorga, A. C. Cuza, T. Maiorescu și A. Xenopol.

Ne rezervăm de-a reveni asupra acestui congres.

Viața lui Tolstoi.

Contele Leo Nicolaevici Tolstoi, s'a născut la Iasnaia Poliana, în guvernământul Tula, la 28 August, 1828. Rămas orfan de timpuriu, și-a făcut educația, în primii ani de tinerețe, în casă cu diferiți profesori. La vârsta de 15 ani citea pe Voltaire și pe Rousseau. La 19 ani, deși fusese crescut foarte creștinește, pierduse ori ce credință în biserică.

Fire timidă, ascundea cu totul viața lui launtrică de priviri străine, viață care contrastă cu cea exterioară de student, »plină de dueluri, orgii și joc de cărți«. Aceasta o spune el însuși în »Amintirile lui din copilărie și adolescență«, cari i-au creat renumele european.

În 1847, Tolstoi părăsi Universitatea și se decise a se instala definitiv la Iasnaia-Poliana, cu scopul de a fi folositor țăranilor, dar întâia lui încercare de viață rustică nu i-a izbutit. În 1851, plecă în Caucazia, unde fu numit subofițer de artilerie. Prima lui operă, »Copilăria«, a fost scrisă și publicată în 1852 sub inițialele L. T. El a fost sprijinit moralmente foarte mult, în epoca aceea, de Turghenieff, care, deși nu avea raporturi destul de prietenești cu autorul, îi recunoștea un mare talent împreună cu Nekrasov, care de asemenea îl încuraja foarte mult.

Tolstoi s'a distins în războiul din Crimeea la Sevastopol, și a fost numit comandant de divizie. După război, Tolstoi s'a stabilit pentru o perioadă de timp la Petersburg și a scris pe rând: »Tinerețe«, »Doi husari«, »Cazacii«. »Invazia«. »Sevastopol«, etc.

În 1858, Tolstoi plecă în străinătate și vizită Elveția, Franța și Germania, unde scrise: »Lucerna« »Albert«, »Trei morți«, etc. El se întoarse în Rusia ceva mai înainte de a se fi pornit mișcarea »mancipării robilor«.

El posedă la Iasnaia Poliana o școală model pentru țăranii, o revistă pedagogică și fu în acelaș timp judecător de pace. În 1862 se însură și în această viață de familie »potolită și pacinică« scrise el: »Războiul și pace« (1864—1869), tablou al Rusiei în vremea războaielor lui Napoleon și »Anna Karenina«. (1873—1876), istorisire de adulter, în care încep să se vadă germeii ideilor lui viitoare. De la 1874, spiitul lui Tolstoi intră într'o fază cu totul particulară. El trece printr'o puternică criză morală, pe care a povestit-o el însuși în »Spovedania mea« (1879—1882), și atunci părăsește lumea, se apucă de plugărie, de munca cu mâinile și renunță la toată averea lui. De atunci, Tolstoi n'a mai părăsit Iasnaia Poliana. Dar munca manuală n'a înfrânt pe cea intelectuală. El a scris în epoca aceasta: »Stăpân și slugă« (tradus și în românește), »Sonata Kreutzer« (de asemenea dată pe românește), »Puterile întunericului«, o piesă în cinci acte, »Inviere«, »Ce-i arta«, apoi un mare număr de povestiri populare, opere filozofice și morale.

În Februarie 1901, sinodul rusesc a excomunicat pe Tolstoi ca eretic și ateu.

O ultimă lucrare a marelui romancier și publicist rus e protestarea lui. »Nu mai pot tăcea«, împotriva crimelor comise de autocrație care condamnă zilnic la moarte zeci de țăranii și de revoluționari. În această din urmă operă, care e un strigăt de indignare, revoltă și milă pentru cei ce pier victime unor condițiuni sociale putrede și otrăvite, Tolstoi a atins sublimul moral.

Tolstoi e considerat ca unul din cei mai puternici romancieri din a doua jumătate a secolului al 19-lea. El excelează în evocarea trecutului vieții naționale, în zugrăvirea, printr'o fericită alegere de detalii caracteristice și pitorești, a moravurilor și sufletului poporului rusesc. El dă viață nu numai eroilor săi, ci și personajilor secundare și mulțimei. Ca teolog, a căutat să se apropie de ceea ce a considerat el că e creștinismul primitiv. Studiul evangheliilor l'a făcut să descopere că toate preceptele evanghelice se reduc la câteva maxime foarte simple și astfel a devenit un sectar. În legătură cu aceste idei, Tolstoi a ajuns la concluzia că civilizația actuală e falsă și filozofia naturală îl reclamă ca pe unul din protagoniștii ei.

Tolstoi cântă pretutindeni natura; în această privință operele lui poartă pretutindeni aceleași caractere esențiale: sinceritatea și realismul. Realismul lui e mai puțin rafinat însă decât al lui Turghenieff.

Din străinătate.

Sultanul dă din averea lui pentru împrumutul public. Editorul ziarului »Tanin« află din sursă competente, că sultanul a lăsat ministerului de finanțe, din averea sa, suma anuală de 400.000 livre cari să fie întrebuințată ca garanție a împrumutului public de patru milioane, precum și pentru împrumutul de un milion, pentru lista civilă.

Un membru al comitetului tinerilor turci la Buelow. Ahmed Riza membru al comitetului tinerilor turci, a făcut o vizită principelui Bülow, care a căutat să-l convingă de utilitatea unei prietenii mari între Turcia și Germania.

Tulburările din Persia. Mai multe persoane venite din Ispahan confirmă știrea că în provinciile persiane domnește anarhia.

Situația șahului e compromisă; trupele sunt nesupuse și revolta lor e o chestiune de timp. Numărul morților din Taebriș, în ultima săptămână de e 1500.

Revoluționarii prepară lovituri noi, iar partidul guvernamental nădăjduște să le poată opune o rezistență suficientă.

Infrângerea triburilor marocane. Spre orele 5 dimineața colonelul Alix cu 5000 de oameni a plecat din Budenib spre tabăra tribului Harka la Djorf. Întâlnirea a avut loc cu vrășmașul la 4 kilometri departe de Budenib. Tribul a atacat cu toate forțele coloana de front și flancurile, încercând în diferite chipuri să facă o întoarcere pentru a o izola de Budenib. După o luptă de 4 ore Harka a fost cu totul împrăștiat. Alix a pus stăpânire pe tabăra dela Djorf, de unde vrășmașul a fugit părăsind corturile și merindele. Alix s'a îndreptat spre Tazgnert, unde s'a întâlnit cu cavaleria. Perderile inimicului sunt considerabile. Francezii au avut numai un locotenent de tiraliori ușor rănit și 23 de oameni, dintre cari trei răniți grav.

NOUTĂȚI.

A R A D, 12 Septembrie n. 1908.

— **Aniversarea luării Griviței.** Azi, Sâmbătă, țara românească serbează a 32-a aniversare a luării Griviței, care a fost prima biruință hotărâtoare a trupelor românești.

Armata noastră, scrie »Indep. Rom.« trecuse abea de 12 zile Dunărea, în 18 Aug. și ea să și acoperi cu laurii gloriei. Regimentele românești, cari cele dintâiu trebuiau să treacă prin botezul de sânge, au fost al 5-lea regiment de linie și al 13-lea de

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás és T-sa măstru de monumente și pietre de ciment.

Fabricație proprie din marmură, granit, șeyll, labrador etc., din pietre de marmură în magazin se află în Kolozsvár, Ferenc József-ut 25. Căminul și magazinul central: Kolozsvár, Dézsma-u. nr. 21. Telefon 662. Filiale: Nagyvárad, Nagyszombat, Déva și Bánpatak.

dorobanți, amândouă din Iași. Primul ofițer rănit pe câmpul de bătaie fu dnul căpitan Morțun din reg. 5 de linie; un obuz îi luă mâna stângă. Viteazul căpitan este încă în viață și trăiește în Brăila. Actualmente el este suferind.

Cât pentru trupă, primul rănit a fost un finăr caporal anume Pastia tot din reg. 5. El sucombă rănii sale alături de frate-său dnul Dr. Pastia.

Este deci Moldova și în special orașul Iași, care trebuie să serbeze mai cu seamă luarea Griviței, căci fiii lor au săvârșit primele vitejii și au vărsat primul sânge sub zidurile Griviței.

— **Ministrul român Ionel Brătianu în Bucovina.** Din Câmpulung se anunță: Cu ocazia trecerii ministrului român dnul Ionel Brătianu prin Bucovina în spre România, Excelența Sa însoțit de soție, soră și o nepoată, a făcut o vizită orașului Câmpulung, vizitând școala pentru prelucrarea lemnului, făcând tot odată o comandă mai mare de lucruri casnice. Dnul ministru și-a exprimat recunoștința de destoinicie acestei școli.

Se mai anunță că ministrul are intențiu-nea de a organiza și în România școli după tipul celei din Câmpulung.

După vizitarea școlii de lemnărie din C. Lung, însoțit de conducătorul școlii Vesoschi, ministrul român a mai făcut o vizită și monastirei din Vatra-Moldoviței și Voroneț.

Aceasta e a doua vizită pe care dnul ministru Brătianu o face susnumitei școli.

— **Partidul naționalist și germanii din Ungaria.** Vorbind de strângerea rândurilor tuturor nemaghiarilor din Ungaria, ziarul slovăcesc din Budapesta »Slovensky Tizdennik« uitase să amintească pe nemții din Ungaria. Ziarul naționalist german din Timișoara a adresat ziarului slovac întrebarea dacă aceasta s'a făcut într'adins. Directorul ziarului deputatul Milan Hodza răspunde printr'o scrisoare spunând că alianța va cuprinde desigur și partidul naționalist german fără de care nici nu se poate închipui o politică mare a națiunilor nemaghiare.

— **Deputații slovaci între popor.** Dintre deputații slovaci vor ține dări de seamă deputatul Matei Bella în 20 Sept. la Lip-tovski-Sv-Mikulas, iar Milan Ivanka în 27 Sept. la Bazin. Ziarul »Slovensky Tizdennik« scrie, că la aceste adunări vor lua parte aproape toți deputații slovaci.

— **Propaganda sârbească.** Din Zagreb se anunță că procurorul Accurti s'a aflat în Vrginmost și continuă cercetările în afacerea mișcării pansâr-bești. Dăunând el a dispus ca să se facă perchi-ziție în casa învățătorului Petrovici iar el să fie arestat deoarece a avut un rol însemnat în prop-aganda sârbă. Perchiziția a aflat patru steaguri naționale sârbești și mai multe scrisori compro-mițătoare.

— **Teatru stabil în Brașov.** Adunarea municipală a orașului Brașov, ținută zilele trecute, s'a ilustrat prin discuții de mare interes cultural atât pentru românii, cât și pentru sașii din Brașov. Iată istoricul chestiunii, care a stârnit discuțiile. Alianța națională a ungarilor dn Brașov deja de mai mulți ani plănuiește edifi-carea unui teatru stabil cu repertorii și trupe ungurești subvenționate de stat. Ungurii au ce-rut pe seama edificiului un loc din intravilanle orașului. Consiliul orașănesc s'a învoit în prin-cipiu. Acum, fiind la ordinea zilei încheierea contractului necesar între alianța națională a un-

garilor și între oraș, membrii români și sași au stârnit o pretențiune foarte justă. Au cerut să se ia în contract condiția, că alianța ungurească e datoare să precizeze o stagiune treilunară pentru reprezentării românești și germane. Ungurii s'au împotrivit.

S'a încins o discuție animată, la care au luat parte dintre membrii români dnii Nicolae Mănoiu și Ioan Lenger, dintre membrii sași Traugott Copony și Carol Flechtenmacher. Discuțiile au rezultat alegerea unei comisii, care să studieze chestiunea. În comisie au fost aleși dintre națio-naliștii dnii Nicolae Mănoiu, Ioan Lenger, Trau-gott Copony și Carol Flechtenmacher, dintre un-guri Zakariás I. deputat dietal și Halász Gy. Ai noștri în majoritate.

— **Demonstrații socialiste în capitală.** Curierul muncitorilor anunță că partidul socialde-mocrat voia să organizeze Duminică, în 13 Septem-vrie, o mare adunare publică urmată de meetingul tuturor muncitorilor din Budapesta. Meetingul avea să pornească din strada Kenyérmező și să parcurgă strada Rákóczy, bulevardele Elisabeta, Andrássy și Arena. Căpitanul de poliție Deside-riu Boda însă a oprit meetingul pe motiv, că asociația regnicolară a reuniunilor catolice a anunțat tot pe 13 Septembrie un meeting, care va parcurge aceleași strade. Astfel partidul social-democrat va organiza numai adunare publică.

— **Hymen.** D-soara Iulia Tămășiel din Vrani cu medical din Timișoara Dr. Traian Gherguță — logodiți.

— D-soara Irina Mersits și dl Ioan Păștilă — fidanțați.

— D-soara Elenuța Trif și Liviu Popescu își vor serba cununia Duminică la 20 Septembrie c. n. în biserica ort.-rom. din Toplița-română. Felicitări!

— † **Max Falk.** În vrâstă de 80 de ani Max Falk fostul director al ziarului »Pester Lloyd« a decedat alaltăieri, câteva ore după ce sosise din Ischl. Max Falk a fost unul din ziaristii cei mai de seamă ai monar-hiei, care scria în nemțește în stil vioi, clar și spiritual. Păcat că sub forma asta strălucită, el ca și ceilalți gazetari evrei, nu a știut să îmbrace un fond de convin-geri adânci, căci el a servit ca ziarist în Viena timp de 15 ani interesele austriace și s'a întors în Ungaria numai după com-promisul dela 1867. Falk a fost și omul intim al tuturor guvernelor liberale și un om de mare influență. Între anii 1888—94 a fost deputatul Aradului.

La știrea morții lui Falk M. Sa a adre-sat familiei o telegramă de condoleanță.

Inmormântarea lui Falk s'a făcut azi cu mare pompă în Budapesta.

— **Studiul limbilor străine în armata ro-mână.** Ministerul de războiu a decis să trimită în anul acesta 6 ofițeri pentru studiul limbilor străine.

Vor fi trimiși câte doi ofițeri în Rusia, Balga-ria și Ungaria.

Un concurs a avut loc la școala superioară de războiu și rezultatul a fost supus aprobării dnu ministru de războiu.

La școala de războiu se predau limbile rusă și bulgară, cea dintâiu de mai mulți ani de că-tre dl Zamfir Arbore, cea de a doua numai de un an.

Limba ungară însă nu s'a introdus în școlile noastre militare.

Ofițerii supuși la concurs au dat rezultate bune în priceperea limbilor rusă și bulgară.

— **Jubileul lui Tolstoi.** După cum se tele-grafiază din Moscova, jubileul de 80 de ani al contelui Leo Tolstoi a avut, mai mult caracterul unei sărbări familiare intime. Tolstoi e foarte slăbit, dar starea lui e mai ameliorată. În ziua jubilară s'a fotografiat împreună cu familia sa pe terasa casei lui său în stil țărănesc din Jasnaja Poljana. — O telegramă din Petersburg anunță, că stimătorii lui Tolstoi din America, Franța și

Anglia, vor protesta împotriva opririi jubileului lui Tolstoi. Protestul se va redacta în forma unei scrisori deschise și va fi iscălit de mai mulți oameni politici, savanți, literați și artiști. — Din prilejul jubileului său moșneagul poet și filosof a primit o mulțime de telegrame din America, din India și chiar și din Australia. L'a emoționat mult telegrama primită dela prizonierii politici din Moscova și Petersburg. Numărul telegramelor primite trece peste șase sute, scrisorile de felicitare peste o mie.

— **Nenorocire la manevră.** Ziarul »Il Mes-sagero« aduce știrea că la Rovereto soldații cari manevrau acolo, voiau să urce un tun pe vârful muntelui Bondone. Frânele tunului s'au rupt însă din cauze necunoscute și tunul cu cai cu tot și cu mai mulți soldați s'a prăbușit într'o prăpastie. A fost un soldat mort și mai mulți răniți. Caii s'au prăpădit iar tunul nu s'a va mai putea folosi.

— **Copii cu două capete.** Înainte cu câ-teva zile o femeie a născut în spitalul din New-Orleans (Statele Unite) un copil cu două capete. Amândouă sunt deplin dezvoltate, dar unul e mai mic. Capul din urmă începe la șira spinării și e întors spre spate. Copilul e sănătos. Medicii zic că copilul nu va putea trăi cu do.ă capete și au decis, să amputeze un cap cu toate că o astfel de operație e până azi necunoscută; medi-cii nădăduesc să răușească.

— **Meritul francezilor.** Frații Voisin din Paris, cărora li-se datorează primele efortări și succese în aviațiune, caută să restabilească pre-stigiul Franței pe această temă, dovedind că toate sistemele de aeroplane au câte ceva din acelea ale francezilor.

— **Orașul Heidelberg refuză sărbătorii-rea Sedanului.** Orașul universitar Heidelberg, a refuzat sărbătorirea căderii Sedanului, din cauza respectului pe care îl poartă științei franceze.

— **Necrologuri.** Oficiul parohial gr. or. român cesa și regesc militar din Sibiu, anunță cu adâncă durere tuturor rudeniilor, prietenilor și cunoscu-ților că Prea On. dn Simion Popoviciu, proio-presbiter ces. și reg. militar în retragere, în urma unui morb îndelungat, în 9 Septembrie st. n. la 11 ore a. m. a trecut la cele eterne în etate de 75 ani.

Rămășițele pământești ale binemeritatului de-funct s'au așezat spre vecinica odihnă Vineri, în 11 Septembrie st. n. din casa mortuară a spita-lului militar (Garnisonsspital, Schewisgasse) în cimitierul militar din Sibiu. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

— **Ioan Pop,** paroh gr.-or. român în Ghiroda (lângă Timișoara) a încetat din viață Luni la 25 August st. v. 1908 la orele 7 seara în etate de 52 ani. Odihnească în pace!

— **Concurs.** Despărțământul Timișoara al »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român« exerie concurs cu terminul de 1 Februarie 1909 și cu un premiu de 50 cor., pentru cea mai bună lucrare despre »Rentabili-tatea raselor nobile a vitelor cornute«.

Lucrările sunt a se adresa până la terminalul de mai sus dnu Romulus Cărăbaș, directorul des-părțământului Timișoara-Astra, în Timișoara, (Te-mesvár-Belváros)

— **Succesul dirigiabilului République.** Dirigiabilul militar francez »République« a ieșit din hangar la ora 8 45 pe vreme furtunoasă, având pe bord pe maiorul Voyer, căpitanul Bois și mecanicul Vincent. Balonul a trecut de alun-gul Parisului având tot timpul vântul în față.

La ora nouă și un sfert, dupăce trece pe deasupra uzinelor lui Lebandy unde a fost construit, balonul a luat direcția N E. La ora 10 și jum. balonul a fost zărit în orașul St. Lis. la 12.10 trecea deasupra orașului Pont-St.-Mayence. La 12 30 efectuează un viragin deasupra primăriei din Compiègne, iar la ora 2 balonul se zăreă deasupra Parisului în dreptul parcului Batten-Chaumont. La ora 5 »République« a reintrat în hangar, după o călătorie de aproape șapte ore.

— **Lefuri de artiști.** Cel mai bine plătit ar-tist comic englez e azi Harry Lander, angajat pentru douăzeci de săptămâni în America și plă-

tit cu 16 000 fr. pe săptămână. Comical Dan Leno, mort de curând, primia când era în culmea talentului lui, 4000 fr. pe săptămână, iar miss Marie Tampest primia la Palace-Theater 6000 fr. pe săptămână. Și alte „stele“ au primit onorarii fabuloase, dar suma de 16.000 n'a primit-o până acum nici un membru al vre-unui teatru de varietăți. Artiștii comici englezi Robey, Chevallier și Knowles sunt angajați totdeauna cu 3 mii fr. pe săptămână. Mis Marie Lloyd primește cel puțin 2000 fr. După cum se vede, adevărații mari artiști comici nu sunt rău plătiți în țările unde talentul și arta sunt apreciate.

— **Un nebun la Roosevelt.** În vila prezidentului Roosevelt dela Oysterbey, a fost arestat un nebun armat cu un revolver și care cerea ca Roosevelt să trimită trupe la Boston, unde s'au produs numeroase jafuri. Arestarea este în legătură cu svonul că s'ar fi tras un foc de revolver asupra lui Roosevelt pe când se preumbla călare Sâmbătă. Poliția declară însă că acest svon e lipsit de temei.

x **Prea onorațiilor preoți și curatori bisericești** le atragem atențiunea asupra firmei *Szubotha Sándor* din Timișoara (Belváros în fața otelului Hungaria), care exista deja de 25 de ani și unde să găsim recvizite bisericești de tot felul, de cea mai bună calitate și pe lângă cele mai ieftine prețuri.

— **O industrie înfloritoare** s'a dezvoltat în părțile de sud ale țării noastre și contribuie mult la consolidarea economică a țării. E vorba de fabricile de cărămizi ale lui Bohn în Cichindamare și în Jombolia (Zombolya), cari sub conducerea pricepută a proprietarilor au ajuns să fie uzina cea mai mare de acest fel în toată monarhia. Olanele brevetate, incovoiate ale lui Bohn, din cari firma produce peste 50 de milioane pe an, se bucură de predilecție generală. Firma va instala în Bichș-Ciaba o uzină care va hrăni pe mulți muncitori.

Convocare.

Onorații membri ai »Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român« de pe teritoriul despărțământului Dobra, precum și binevoitorii și sprijinitorii acestei instituțiuni, prin aceasta sunt invitați a participa la adunarea cercuală a acestui despărțământ, care se va ține în comuna Brâznic la 14/27 Septembrie a. c. 2 ore p. m. în biserică.

Obiectele:

1. Deschiderea adunării.
2. Rapoartele comitetului, cassarului și bibliotecarului.
3. Alegerea comisiunilor pentru cenzurarea rapoartelor.
4. Alegerea comisiunii pentru acuirea de membrii și încasarea taxelor.
5. Dizertațiuni sau prelegeri economice, eventual prelegeri însoțite de proiecțiuni cu schiop-tonul (§§ 4 și 37 statute).
6. Rapoartele comisiunilor.
7. Alegerea comitetului cercual pe un nou period.
8. Inchiderea adunării.

Dobra, la 8 Septembrie 1908.

Iosif Morariu, m. p.
dir. despărțământului.

Ultime informațiuni.

Mare incendiu în Bocsig. Din Bocsig ni-se telefonează că magazinul de lemne de lângă stațiunea căilor ferate în care să aflau 10.000 st. lemne de foc — posesiunea lui Laendler Aladár din Arad, — a luat foc. Incendiul a luat proporții enorme. E amenințată și gara care să află abia la o depărtare de 50 de m. S'a cerut telegrafic ajutorul miliției din Arad, dar soldații să află în manevră. Pagubele sunt foarte mari.

Economie.

Știri economice. În ultimele sale ședințe, comitetul central al »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu« a luat următoarele hotărâri mai de competență și anume, în ședința din 6 Iunie c., comitetul la propunerea secretarului Vic. Tordășianu cu scop de a putea fi folositor obștei în toate afacerile economice, cum e înființarea de pometuri, de pepinierie, de viță americană, înființarea de însoțiri și tovarășii economice sătești, de a ține cursuri de pomărit, de împletit etc., mai departe cu scop de a câștiga pentru trebuințele Reuniunii un om versat în toate treburile de interes general economic, a hotărât să apeleze la cele peste 30 bănci românești din comitat cu rugarea, ca acestea să acoarde Reuniunii ajutoare de bani anuale permanente cu sume dela 50—100 cor. pentru stipendiarea unui tânăr doritor de a se califică pe terenul economic, cari apoi să se angajeze de învățător ambulant economic pentru economii români din comitat, se ocupe cu timpul funcția de secretar al Reuniunii și eventual și alte posturi potrivite.

S'a luat cu plăcere la cunoștință faptul, că toți altoii dăruiți și plantați în primăvară în grădinile membrilor din Șura-mare s'au prins și sunt foarte frumoși.

La recercarea dlui comite suprem biroul a recomandat drept comune în pozițiune de a și înființa școale de repetițiune economice comunale: comuna Aciliu, Apoldul-inf., Avrig, Cacova, Fofeldea, Gurariului, Jina, Lancrâm, Ludoș, Pianul-sup., Răhau, Rășinari și Veștem.

Parohul Ioan Budoiu, în calitate de prezident al însoțirii de credit sătești sistem Raiffeisen din Câmpuri-surduc (comitatul Hunedoarei) a achitat datoria pentru libelele și coalele cărților de contabilitate, cu cari Reuniunea a creditat-o, ceace s'a luat cunoștință.

În ședința din 11 August c., comitetul la înțevnirea ministrului r. de agricultură a hotărât să țină în cursul iernei prelegeri economice în comuna Rășinari (3 prelegeri), la cari să asiste și locuitorii din Sadu și Râusadului. Aici se va vorbi despre cultura fânățelor și a pășunilor de munte, despre prăsierea vitelor (vacii și oi de rassă aleasă) și despre valorizarea produselor; asemenea 3 prelegeri în Rodu, la care se concurgă și locuitorii din comuna Poiana, Jina și Tilișca. În Norich 3 prelegeri anume: despre lucrarea rațională a pământului, tractarea gunoiului, și despre cultura planelor corăspunzătoare țării respective. În Sebeșul-sup. se vor ține prelegeri despre stupărit și pomărit. În Cârperș despre vierit și în comuna Șura-mare despre prăsierea galițelor. Ca prelegători sunt destinați, pentru ceaialți rami membrul din comitet R. Simu, iar pentru celalți rami membrul din comitet Aurel Cosciuc. Dela minister s'au cerut pentru acestea prelegeri sub titlul onorar prelegătorilor, spese de drum etc., 450 cor. Ținerea acestor prelegeri e condiționată de asemnarea sumei de sus.

Imprumuturi ieftine. Subscrisul comitet central acoardă (dă) imprumuturi replătibile în 4 rate semestrale și cu 5% interese, acelor economi de vite din comitatul Sibiu, cari doresc să se provadă cu vite de prăsilă de soiul ales.

Imprumuturile se dau cu preferință membrilor reun unei, pe lângă obligațiune cu doi cavenți (chizeși) siguri.

La primirea împrumutului cumpărătorul are să aducă la cunoștința comitetului numele vânzătorului și soiul vitei de cumpărat.

Dalornicii nemembri, au să se înscrie în șirul membrilor.

Sibiu, 7 Septembrie n. 1908. Comitetul central al »Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu«. *Pantoleon Lucașa*, prezident. *Vic. Tordășianu*, secretar.

Budapesta, 12 Septembrie 1908.

INCHEIEREA la 1 ORĂ și jum.:

Grâu pe Oct. 1908 (100 klg.)	22-74—22-76
Săcară pe Oct.	18-86 18-88
Cucuruz pe Malu	14-78 14-80
Ovăș pe Oct.	16-06 16-08

Prețul cerealelor după 100 klg. a fost următorul:
Grâu nou

De Tisa — — — —	22 K. 70—23 K. 80
Din comitatul Alba	22 > 40—23 > 55

De Pesta — — — —	22 > 50—23 > 60
Bănățenesc — — — —	22 > 60—23 > 75
De Bacica — — — —	22 > 50—23 > 65
Săcară — — — —	18 > 90—19 > 05
Orzul de nutreț, cvalit. I.	15 > 75—15 > 90
» de cvalitatea II.	15 > 40—15 > 65
Ovăș de » I.	16 > 60—16 > 80
» » II.	16 > 20—16 > 50
Cucuruz vechiu — — — —	16 > 80—16 > 95
» nou — — — —	> — — — — > —

Concert, petreceri.

Tinerii meseriași din Blaj invită la petrecerea, ce o vor aranja Duminică la 20 Septembrie st. n. a. c. în sala hotelului »Univers«. Comitetul aranjator. Inceputul la 8%, ore seara. Venitul curat este destinat pentru »Reuniunea meseriașilor din loc«.

Felurimi.

Cât a costat spionajul turcesc. Publicistul rus Dorogevici publică date interesante asupra fostului regim de spionaj din Turcia.

Numărul persoanelor cari trăiau din spionaj era de 150 000. Numărul inchișiilor pentru delicta politice era de 60 000, iar numărul bănușilor de 80 000, așa dar revenea câte-un spion de fiecare luptător politic.

Spionajul costa în Stambul 150 de mii de lei pe zi. Spionii erau în toate colțurile, între chelneri, văcșitori, cerșetori, etc. Spionii stau de santinelă în fața caselor miniștrilor.

Spionajul era cea mai mare putere a vechiului regim, de aceia a trebuit ca el să fie cel dintâiu desființat.

BIBLIOGRAFIE.

Din viața și activitatea pedagogică alui V. Gr. Borgovanu, de Ioan P. Lazar, Șimleu, tipografia, »Victoria« 1908.

Acesta este titlul broșurei ce am primit la redacție. Să ocupă cu activitatea celui mai bun pedagog ce-l avem noi astăzi, și să dă, ca premiu, învățătorilor cari abonează »Gazeta de Duminică«.

Broșura are 84 pagini și pe lângă datele biografice, a vieții și activității dlui Borgovanu, are și un bogat material menit a îndemna pe învățători la o muncă rodnică în folosul țării și a școlii. Scurt: cartea aceasta ne presintă pe învățătorul de model și vastul lui teren de muncă folositoare națiunii, bisericii și școlii românești.

Fotografia dlui Borgovanu încă a reușit foarte bine.

Colecțiunea de predici a profesorilor Dr. I. Tarnavski și Dr. E. Vointschi profesori la universitatea din Cernăuți, va apărea în Tipografia diecezană din Caransebeș în a II-a ediție sub îngrijirea elevului lor Dr. Dimitrie Cioloca. Opera se va compune din 3 tomuri, à 5 cor. la un loc 15 cor., pentru abonați și 18 cor., afară de abonament. Opul se va pune sub tipar îndată ce din abonamente se vor asigura cheltuielile tiparului. Abonamentele, cari se primesc numai pentru opera întreagă se vor anunța numai până în 15/28 Septembrie a. c. la dom. ul Dr. Dimitrie Cioloca profesor în Caransebeș. Considerând că aceste predici îndată după apariția lor s'au epnisat, așa că deja după un an ele nu s'au mai aflat pe piața de cărți, apoi că numai dela apariția în a doua ediție a lor depinde tipărirea și a celorlalte tomuri referitoare la sărbători și diferite alte ocaziuni, recomandăm cu căldură olerului nostru abonarea acestei lucrări.

Poșta Administrației.

Ioan Costa inv. F. Bator. Am primit 6 cor. ca abonament pe Oct. III 1908.

Redactor responsabil Constantin Savu.
Editor proprietar George Nichin.

Un tiner

de 26 de ani, cu exterior plăcut elegant, înalt, contoaristul și voiajorul unei fabrici de mașini cu 2500—3000 cor. venit pe an dorește să cunoască în scopul căsătoriei pe o dsoară de 17—24 ani care vorbește perfect românește și ungurește! (Zestrea e secundară). — Oferte să vor trimite sub țifra «Solid 26 Nagyvárad. Poste-restanțe. Discrețiune deplină.

Se caută

Un candidat de advocat

cu praxă bună,

Aplicare momentană. Condițiuni favorabile. Adresa: Dr. Alexandru Morariu, adv. Elisabetopol (Erzsébetváros).

„Agricola“ din Hunedoara. (Vajdahunyad).

CONCURS

pentru ocuparea cu 1 Octombrie st. n. a postului de

contabil

retribuit cu un salariu anual de 1600 Cor. tantiemă statutară și dreptul la fondul de pensie, după împlinirea unui an de probă în serviciul institutului.

Să cere dovedirea prin acte că petentul a absolvat o școală comercială și că are praxă în afaceri de bancă. Cunoștința de limbi e socotită ca o preferință. Rugărite instruite cu acte să se adreseze la subscrișa Direcțiune a »Agricolei«.

VIN de vânzare.

În Arăneag se află de vânzare vin alb Mustafar vre-o 2000 lit. — Adresa:

VASILIE BAGIU

Aranyág. up. Drauc.

AVIZ!

Am onoare a aduce la plăcuta cunoștință a damelor din loc și jar, că fostul

magazin de pălării

a văduvei Kádebo Miklós-né

afător în edificiul teatrului orașenesc

existent de 45 ani în Arad

l-am preluat

și l-am provăzut cu cele mai moderne pălării pentru dame.

Rog deci p. st. public ca cu încredere avută în înaintașa mea să mă onoreze și pe mine, deoarece sunt de principiul să servesc p. st. musterii **marfă bună — cu preț ieftin.**

Rugându-mă pentru binevoitorul sprigin și pentru cercetarea magazinului meu de pălării, rămân cu toată stima

POLTZ MARY

urm. văd. Kádebo M.

Un candidat de advocat

român, cu praxă

poate căpăta numai decât aplicare în cancelaria avocatului MIHAI VELICIU din Chișineu. — Reflectanții să se adreseze numitului avocat de-adreptul.

O rugare modestă, care nu vă costă nici o oboeală, dar administrației ziarului nostru poate fi de mare folos.

Ziarul nostru roagă pe onorat public că le cererez prețurilor curente sau la ori ce cerere au cumpărare să se provace că adresa firmei se cetit-o în Tribuna.

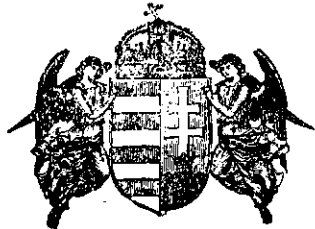

Cele mai bune bandaje de hermă, de pânteci, suspensorii, irigaătoare, injectoare și articole de cauciuc, (șumă), ciorapi de cauciuc se găsesc la

Carl Koch

Timișoara (In oraș).

Depozit de toate articolele pentru căutarea bolnavilor.

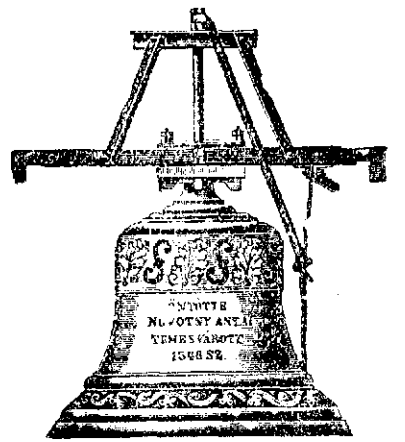

Premiat cu medalia cea mare la exp. milenară din Bpesta în 1896.

Turnătoria de clopote. Fabrica de scaune de fer pe ntru clopote, alu

ANTONIU NOVOTNY - FABRIC. -

Se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, precum la turnarea de nou a clopotelor stricite, spre facerea de clopote întregi, armonioase, pe garanție de mai mulți ani provăzute cu ajustări de fer bătut, construite spre a le ntoarce în ușurință în ori-ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lăture fiind astfel scutite de crepare. Sunt recomandate cu deosebire **CLOPOTELE GĂURITE** ventate și premiate în mai multe rânduri, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S și au un ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrație mai voluminoasă decât cele de sistem vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg. este egal în ton cu un clopot de 461 kg. patentat după sistemul vechiu. Se mai recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sire stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toate de metal. Preț-couranturi ilustrate gratis.

APĂ MINERALĂ PHÖNIX DIN BUZIÁS

IN PRIVINȚA EFECTULUI **PENTRU BOALELE DE RINICHI ȘI BĂȘICĂ** INTRECE TOATE APELE.

La gust e plăcută, puțin acrie, nu e feruminoasă și abundează în acid carbonic. **Apă de masă neobișnuit de răcoritoare.** Intrebuințată pentru cură de beut, pentru boale de rinichi și bășică, pentru formațiunea petrii de bășică și înisipare, pentru catarul organelor de respirație și de secrețiune s'a dovedit de un efect eminent.

PROSPECTE trimite gratuit administrația izvorului: Direcțiunea stațiunii balneare Muschong — în Buziás. Depozit general: STAUDT MIKLOS, Arad, Boross-Béni tér 22. Telefon Nr. 654. Se poate căpăta la toate prăvăliile de coloniale.

Dipl. de onoare Lovrin 1902.

SZUBOTHA SÁNDOR

Medalla de aur Timișoara 1891.

pregătitor de odăjdii și adjuturi bisericesti.

Intameiat la 1883 Telefon pentru comit. și oraș 498. Liferantul excel. Sale episcop Dessewffy din Cenad.

TIMIȘOARA-CETATE

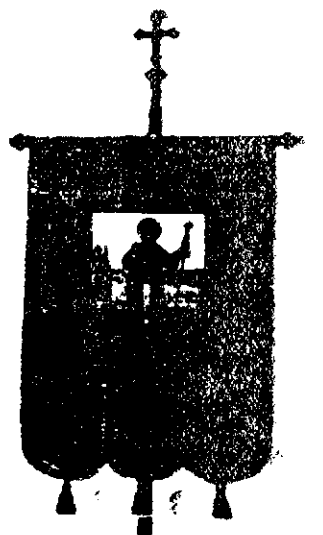
in colțul străzii Lonovics și Jenő főherceg vis-à-vis de hotelul «Hungaria».

Recomandă magazinul său bogat în atențiunea binevoitoare atât a preoțimei cât și a acelor, cari voesc să cumpere pentru biserici capele, sau societăți de înmormântare

odăjdii, steaguri, cruci statue sau altfel de adjusturi bisericesti

tot astfel marele său asortiment pentru materiale necesare la formarea adjustărilor bisericesti.

Pentru liferările mele iau răspunderea Servesc bucuros cu catalog ilustrat.

Reclama e sufletul comerțului.

